

Олена ПОБИГУН, кандидат географічних наук,
доцент кафедри туризму, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5387-1510>
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
76018, вул. Карпатська, 15, м. Івано-Франківськ, Україна

Галина ЦУКА, доктор педагогічних наук,
професор кафедри географії та туризму, ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4368-5081>
Закарпатський угорський інститут ім. Ф. Ракоці II,
90202, площа Кошута, 6, Берегове, Закарпаття, Україна

Артем МАКАРЕНКО, аспірант
за спеціальністю «Менеджмент», ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-5292-6467>
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
76018, вул. Карпатська, 15, м. Івано-Франківськ, Україна

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ПРИВАБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ

Досліджено сучасні інноваційні підходи до розвитку туристичних дестинацій. Здійснено аналіз світового досвіду впровадження інновацій у сфері туризму, зокрема використання AR/VR технологій, big data, мобільних застосунків та smart-платформ. Дослідження має прикладне значення для розвитку регіонального туризму та демонструє потенціал впровадження інноваційних рішень в українські туристичні дестинації в умовах цифровізації та поствоєнного відновлення.

Ключові слова: туристична дестинація, інноваційні технології, приклади впровадження, привабливість.

Olena POBIGHUN, Candidate of Geographical Sciences,
Associate Professor of the Department of Tourism, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5387-1510>
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas,
76018, Karpatska St., 15, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Halyna SHCHUKA, Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor of the Department of Geography and Tourism, ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4368-5081>
Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College,
90202, Koshuta Square, 6, Berehove, Zakarpattia, Ukraine

Artem MAKARENKO, PhD student
in the specialty "Management", ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-5292-6467>
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas,
76018, Karpatska St. 15, Ivano-Frankivsk, Ukraine

ANALYSIS OF THE USE OF INNOVATIONS TO INCREASE THE ATTRACTIVENESS OF TOURIST DESTINATIONS

In the context of contemporary challenges caused by war, economic crises, and global transformations, the search for new approaches to developing Ukraine's tourism industry has become increasingly important. Tourism is one of the sectors with a high multiplier effect, and the implementation of innovations can serve as a catalyst for its recovery and further growth. Innovative solutions create real prerequisites for enhancing the competitiveness of tourist destinations, improving the financial and economic performance of businesses in the sector, meeting the growing needs of modern tourists, and shaping a unique customer experience. The aim of the article is to analyze examples of the application of innovative technologies in the tourism sector of other countries, as well as to explore the prospects for their future implementation in Ukraine. The paper examines modern innovative approaches to the development of tourist destinations, focusing on digital technologies, the concept of smart tourism, and environmentally sustainable development. It reveals the theoretical foundations of destination formation and outlines the role of innovations in increasing their attractiveness. The study analyzes international experience in implementing innovations in tourism and identifies key areas of their practical application. In particular, the following groups of innovations are examined: mobile applications with maps and AR guides (augmented reality) — examples of implementation in the cities of Konya and Gaziantep (Turkey), and Genoa (Italy); digital tours and virtual reality (360°, VR) — examples from Coimbra and Braga (Portugal) and Skopje (North Macedonia), demonstrating the potential of remote tourist engagement; digital visitor platforms — implemented in Brussels (Belgium), Genoa (Italy), and Sakarya (Turkey), providing a single digital access point to event, location, and service information; digital maps for inclusivity — the city of Braga (Portugal) serves as an example of accessible tourism

development; artificial intelligence — examples from Kaunas (Lithuania) and Turin (Italy), where AI is used for route personalization, analysis of tourist flows, and demand forecasting; big Data analytics — successful practices from Gaziantep (Turkey), Lahti (Finland), Las Palmas de Gran Canaria (Spain), Amsterdam (Netherlands), and Dubrovnik (Croatia) that demonstrate the potential of big data in planning and managing tourist flows. The findings have practical significance for the development of regional tourism in Ukraine. They demonstrate a wide range of innovative solutions that can be adapted for Ukrainian tourist destinations in the context of digitalization, post-crisis recovery, and integration into the international tourism space. The practical implementation of such innovations will enhance the competitiveness of Ukrainian regions on the tourist map of Europe and the world.

Keywords: *tourist destination, innovative technologies, implementation examples, attractiveness.*

Постановка науково-практичної проблеми. Туризм є важливим економічним рушієм, на який припадає приблизно 7% світової торгівлі та він посідає третє місце за величиною у світі у сфері експорту. У деяких країнах туризм становить понад 20% ВВП, що підкреслює його життєво важливу роль в економічному розвитку. Інновації стимулюють економічне зростання, створюючи нові бізнес-моделі, залучаючи інвестиції та надаючи можливість туристичним напрямкам диверсифікувати свої туристичні пропозиції. Завдяки понад 30 інноваційним викликам та конкурсам, залучаючи понад 10 000 стартапів та новаторів з усього світу, структура ООН у сфері туризму активувала нові підприємницькі шляхи, які безпосередньо сприяють розвитку місцевої та національної економіки. Малий та середній бізнес становить понад 80% ланцюжка створення вартості в туризмі, що робить їх ключовими рушійними силами зайнятості та місцевого економічного зростання, а стартапи та зростаючі підприємства є важливим джерелом інновацій для туристичного сектору. Структура ООН з туризму підтримує їх у визначенні рішень та презентації їх державам-членам, великим корпораціям та туристичним напрямкам, допомагаючи їм розвивати свій бізнес та створювати більше робочих місць у цьому секторі. Оскільки понад 50% туристичної робочої сили віком до 25 років, цей сектор пропонує унікальну точку відправлення для молоді на ринок праці. Підтримуючи стартапи, цифрові платформи та нові бізнес-моделі, інновації дозволяють молоді запускати підприємства, отримувати доступ до фінансування та розвивати навички, орієнтовані на майбутнє, створюючи більш гнучкі та інклюзивні шляхи до кар'єри в туризмі [33].

В кризових умовах інновації здатні створити реальні передумови для розвитку туризму і покращити фінансово-господарські результати діяльності. Інноваційні технології в туризмі — це новітні науково-технічні та організаційно-економічні рішення, що спрямовані на підвищення ефективності туристичної діяльності, покращення якості обслуговування, створення нових туристичних продуктів і підвищення ко-

нкurentоспроможності DESTINATION та підприємств. У сучасних умовах туризм стає надзвичайно динамічною сферою, яка активно інтегрує цифрові, екологічні, сервісні та маркетингові інновації. Головна мета впровадження інновацій — задоволення зростаючих потреб туристів та створення унікального клієнтського досвіду. Туризм є однією з найбільш динамічних та перспективних галузей світової економіки, що суттєво впливає на соціально-економічний розвиток країн та регіонів. Однак у сучасних умовах традиційні методи управління туристичними DESTINATION втрачають ефективність через зростаючу конкуренцію, зміну уподобань туристів та технологічний прогрес. У зв'язку з цим постає необхідність впровадження інноваційних підходів, які дозволяють підвищити привабливість туристичних локацій, оптимізувати управління туристичними потоками та забезпечити сталий розвиток регіонів.

Актуальність і новизна дослідження. Сучасна туристична галузь перебуває в умовах стрімких змін, спричинених глобалізацією, цифровізацією та зміною уподобань туристів. Зростаюча конкуренція між туристичними DESTINATION вимагає нових, інноваційних підходів до їх розвитку, які базуються на використанні сучасних технологій, екологічної стійкості та креативних маркетингових стратегій. У зв'язку з цим важливим стає впровадження цифрових технологій (розумні туристичні додатки, доповнена реальність, штучний інтелект), сталого туризму (еко-дружні маршрути, екологічні ініціативи) та нових форм взаємодії з туристами (гейміфікація, персоналізований підхід, VR-екскурсії). Важливим є проаналізувати існуючі кейси впровадження інновацій за кордоном та можливості подальшого застосування в туристичних DESTINATION України. Адже розвиток туристичних DESTINATION може суттєво сприяти економічному зростанню, популяризації культурної спадщини та залученню інвестицій. В умовах післявоєнного відновлення країни інноваційні рішення допоможуть зробити туристичну сферу більш адаптивною до сучасних викликів, підвищити конкурентоспроможність українських регіонів та створити нові

робочі місця. Дослідження інноваційних підходів до розвитку туристичних дестинацій є важливим та перспективним напрямом, що сприятиме створенню якісного та привабливого туристичного середовища як на національному, так і міжнародному рівнях.

Зв'язок теми статті з важливими науково-практичними завданнями. Важливим завданням є дослідження та розробка інноваційних підходів до розвитку туристичних дестинацій на основі сучасних технологій, світового досвіду та сталого туризму.

Аналіз останніх публікацій за темою дослідження. Сучасний глобальний туристичний ринок характеризується динамічною конкуренцією та постійно зростаючими очікуваннями споживачів щодо унікальності досвіду та якості послуг. У цьому контексті інновації є не просто конкурентною перевагою, а фундаментальною умовою для сталого розвитку та підвищення привабливості туристичних дестинацій. Впровадження передових технологічних рішень, таких як цифрові платформи та віртуальна реальність, а також розробка нових бізнес-моделей, наприклад, персоналізованих турів та коворкінг-просторів, є ключовими для адаптації до мінливих умов. Досліджували інноваційні технології як перспективний шлях розвитку туристичної галузі в регіоні вітчизняні науковці Сидорук А., Бортников Є., Кириченко Н. [10], Огієнко М. [7]. Дослідженню регіонального ринку екскурсійних послуг на прикладі міста Стрий Львівської області приділена увага в праці Мельник Н. та Мельника А. [4] спрямована на інноваційні екскурсійні продукти як основні драйвери популяризації туристичної дестинації та активізації внутрішнього туризму. Виокремлено вплив брендингу на формування позитивного іміджу території, підвищення рівня її конкурентоспроможності та економічного розвитку в праці Сидорук А., Остапенко Л., Шугай Я. [11]. Теоретичні та методологічні проблеми управління туристичними дестинаціями в контексті формування інноваційних маркетингових підходів розглянуті авторами Головчук Ю., Мороз С., Цесьців Д. [1]. Проблеми модернізації публічно-управлінської діяльності в туристично-рекреаційній галузі, що трансформується під впливом цифровізації розглядали Хитра О. та Палюх В. [16]. Вони виділили те, що перш за все, видозмінюється об'єкт управління – туристична дестинація, яка повинна задовольняти потреби споживачів туристичних послуг, серед яких все більше становлять digital-туристів, туризм перетворюється в складну smart-систему. В контексті даного дослідження метою є про-

аналізувати приклади застосування інноваційних технологій в інших країнах та розгляд перспектив майбутнього використання і впровадження в Україні.

Виклад основного матеріалу. Сучасний глобальний туристичний ринок характеризується динамічною конкуренцією та постійно зростаючими очікуваннями споживачів щодо унікальності досвіду та якості послуг. У цьому контексті інновації є не просто конкурентною перевагою, а фундаментальною умовою для сталого розвитку та підвищення привабливості туристичних дестинацій. Впровадження передових технологічних рішень, таких як цифрові платформи та віртуальна реальність, а також розробка нових бізнес-моделей, наприклад, персоналізованих турів та коворкінг-просторів, є ключовими для адаптації до мінливих умов. На даний час набувають популярності чат-боти готелів і турфірм [17], міст [34], безконтактні сервіси - check-in/out [13], сервіси онлайн-бронювання екскурсій [3].

Інновації дозволяють дестинаціям залучати нестандартних туристів програмами для віддалених працівників, які потребують коворкінгу та житло; стимулюють створення нових сегментів туристів: цифрові кочівники, Zoom-мандрівники, Gen Z [6]. А також реалізовувати гейміфікацію туризму для молоді (навігація через TikTok, сторітелінг у додатках); пропагувати через нейромаркетинг та інфлюенсерів.

Окреслимо наступні основні аспекти інновацій у сфері туризму та проведемо аналіз прикладів їхнього застосування.

1. Мобільні додатки з картами та AR-гідом (доповненою реальністю)

Смартфон став головним інструментом туриста [14, 15]. Це стимулює впровадження мобільних застосунків з картами та AR-гідом (доповненою реальністю). AR (Augmented Reality) — це технологія, що накладає цифрові елементи на реальний світ через камеру смартфона або окуляри [9, 28]. Інтерактивні карти міст з підказками щодо маршрутів, закладів, визначних місць. AR-музеї, коли в історичних замках відвідувач бачить, як виглядало життя кілька століть тому.

Місто Конья (Туреччина) впровадило додаток «Це Конья» доступний турецькою, англійською та арабською мовами, надає вичерпну інформацію про місто та має такі функції, як бронювання таксі, проживання та ресторанів, доступ до місць, сертифікованих як «Туристичний бізнес», створення екскурсійних маршрутів та онлайн-бронювання у компаній, що надають послуги трансферу. Додаток також пропонує іс-

торії вулиць з особливим історичним та культурним значенням і можливість прямого зв'язку з туристичним інформаційним бюро за допомогою кнопки SOS [25].

Цифровий музей «Taş Vına» (Конья, Туреччина) надає відвідувачам можливість переглянути віртуальну екскурсію містом, використовує гейміфікацію, щоб занурити своїх відвідувачів та запропонувати унікальний досвід, дозволяючи їм стати археологами та збирати знайдені фрагменти пам'яток [32].

Мобільний додаток Visit Gaziantep (Газіантеп, Туреччина) надає детальну інформацію про пам'ятки, проживання, транспорт, харчування та місцеві послуги, включаючи розклад руху автобусів, маршрути та визначні місця, все кількома мовами. Завдяки інтеграції з цифровими кіосками по всьому місту, додаток покращує враження відвідувачів за допомогою віртуальних турів, фотографій та карт. Додаток також підтримує місцевий бізнес, надаючи контактну інформацію та супутникові координати, допомагаючи як туристам, так і місцевій громаді [22].

Туристичні карти Генуї (Італія) централізовані на веб-сайті Geoportale, що забезпечує легший доступ до туристичних даних. Портал об'єднує тематичні карти, які включають визначні пам'ятки, екскурсії з гідом, громадські послуги та велосипедні маршрути. Крім того, веб-сайт об'єднує дані з веб-сайту TourTax – порталу, присвяченого постачальникам послуг розміщення, що займається питаннями ухилення від сплати податків, архівним аналізом, допомогою та підтримкою у сфері стягнення [21].

В Україні подібні проекти вже впроваджуються, зокрема в Львові, Кам'янці-Подільському та Києві [2]. Унікальним прикладом є додаток "Віртуальний музей Голодомору", де історію України подано у мобільному форматі з AR [5].

2. Цифрові тури, віртуальна реальність (360°, VR)

VR (Virtual Reality) дозволяє користувачеві повністю зануритися у цифровий простір за допомогою VR-окулярів. Прикладами використання є віртуальні тури готелями, музеями, містами для вибору перед бронюванням. Можна використовувати в інклюзивному туризмі, коли люди з обмеженими можливостями можуть побачити недоступні фізично місця.

Використовуючи мобільний додаток «Маршрути Наполеона» (Коїмбра, Португалія) із QR-кодами, відвідувачі можуть досліджувати 19 ключових місць у регіоні Коїмбра та за його межами, насолоджуючись віртуальними та доп-

овненими репрезентаціями історичних подій. Цей проект не лише збагачує досвід відвідувачів, пропонуючи інтерактивні подорожі, схожі на подорожі в часі, але й сприяє збереженню культурної спадщини, сталому туризму та регіональній співпраці, що приносить користь як туристам, так і місцевій громаді [30].

Проект CHARME в Коїмбрі (Португалія) зосереджений на оцифруванні таких пам'яток, як вежа Альмедіна, та пропонуючи віртуальні екскурсії Музеєм науки та центром TUMO, проект розширює туристичну пропозицію міста, роблячи її доступнішою та привабливішою [24].

Інноваційний досвід віртуальної реальності «Точка зору часу» (Брага, Португалія) занурює відвідувачів в історію та майбутнє Браги. Ця унікальна туристична пропозиція, яку можна побачити через окуляри віртуальної реальності, включає чотири ключові моменти: 3D-відтворення театру «Бракара Аугуста», відтворення замку Браги, поїздки на трамваї від залізничного вокзалу до Бом-Жезуш, яким він був колись, та погляд на уявне майбутнє Браги [36].

Скоп'є (Північна Македонія) розробило додаток «Віртуальний путівник по Старому базару» в рамках своїх зусиль щодо просування сталого туризму та збереження культурної спадщини. Цей додаток вирішує проблему перетворення ідей сталого туризму на реальні дії шляхом залучення місцевих громад, таких як ремісники на Старому базарі [35].

Вітчизняним прикладом може служити VR-тур "Ukraine WOW", який презентував краєу України через 360-градусні відео [8].

3. Цифрові платформи для відвідувачів

Це онлайн-сервіси та застосунки, які об'єднують усю туристичну інфраструктуру та інформацію в єдиному місці: вебсайти та застосунки для бронювання, карти та навігаційні сервіси, платформи для купівлі квитків, соціальні мережі та форуми. Вони значно спрощують планування, організацію та здійснення подорожі.

У 2023 році в Брюсселі (Бельгія) запущена цифрова екосистема visit.brussels, яка запрошує відвідувачів дослідити культурне різноманітність, історію та місцеві пейзажі міста завдяки адаптивному дизайну веб-сайту. Веб-сайт www.visit.brussels пропонує натхненний контент, включаючи навігацію за темами, захопливі відео, маршрути, орієнтовані на користувача, актуальний контент, інтерактивні карти, розроблені для того, щоб захоплювати та інформувати про безліч визначних пам'яток Брюсселя. У рамках цифрової пропозиції visit.

brussels, agenda.brussels та ticketing.brussels надають інформацію та полегшують доступ до культурних заходів, концертів, шоу, виставок, фільмів та екскурсій. Веб-сайт visit.brussels також містить такі інструменти, як Планувальник подій, Пошук вражень та Пошук місць проведення, для полегшення організації професійних заходів, а також посібники зі створення міжнародних асоціацій. Усі дані щодо розміщення, прибуття іноземних відвідувачів та відвідування музеїв, а також дослідження відвідувачів та вуглецевого сліду місця призначення централізовані на веб-сторінках «Туристичної обсерваторії», розміщених на веб-порталі visit.brussels, та доступні для всіх. Дані також використовуються в інших політиках відповідно до стратегії «Розумного міста» Брюссельського столичного регіону [37].

Місто Генуя (Італія) приєдналося до проекту Loquis – першої платформи для туристичних подкастів. Спеціальний канал на платформі надає відвідувачам тематичні маршрути, які туристи можуть слухати під час прогулянок вулицями міста. В рамках проекту місто здійснило 3D оцифрування пам'яток палаців Роллі ЮНЕСКО, віртуальні реконструкції палаців на Страда Нуова та розробляє історичні анімації цих місць, згенеровані за допомогою штучного інтелекту, для створення більш захопливого досвіду розповіді історій [27].

Проект «Проїдемося на велосипедах до Чорного моря» (Сакар'я, Туреччина) пропагує велотуризм, створюючи цифрові платформи та велосипедні маршрути по багатьох країнах, покращуючи регіональну доступність та підтримуючи екологічно чисті подорожі. Проект пропонує детальну інформацію про 25 велосипедних маршрутів, включаючи висотні, складні та місцеві визначні пам'ятки, сприяючи взаємодії з місцевим бізнесом та туристичними пропозиціями [26].

4. Цифрові карти для інклюзивності

Створення цифрових карт для інклюзивності є надзвичайно важливим кроком, оскільки це безпосередньо впливає на рівність можливостей, самостійність та безпеку всіх громадян, незалежно від їхніх фізичних можливостей.

Додаток SMARTGuide (Брага, Португалія) надає пріоритет інклюзивності та зручності використання для туристів. Він служить аудіогідом. Завдяки функції механічного голосу додаток забезпечує доступність для людей з вадами зору, розповідаючи історію відповідного пам'ятника. Крім того, він дозволяє користувачам створювати персоналізовані маршрути та надає теплову карту, яка вказує на найбільш людні

райони міста. Ця функція дозволяє туристичному офісу проактивно надсилати спливаючі вікна, заохочуючи відвідувачів досліджувати менш відвідувані місця, тим самим сприяючи більш збалансованому розподілу туризму по всій Бразі [31].

Карта доступного міста Львова – це цифровий інструмент, розроблений для того, щоб допомогти мешканцям та відвідувачам легко орієнтуватися в безбар'єрних місцях у місті. Він був створений для вирішення проблем, з якими стикаються люди з інвалідністю та ветерани у доступі до громадських місць. Наразі на карті виділено понад 100 доступних об'єктів, класифікованих для зручності користувачів, сприяючи більшій інклюзії та гарантуючи, що Львів є гостинним містом для всіх. Ця ініціатива приносить користь як туристам, так і місцевим жителям, покращуючи мобільність, одночасно зміцнюючи зобов'язання міста щодо інклюзивності та соціальної інтеграції [39].

5. Використання штучного інтелекту

Штучний інтелект дедалі активніше використовується для **планування подорожей**, роблячи цей процес швидшим, персоналізованішим і зручним. Аналізує уподобання користувача та пропонує оптимальний маршрут, ураховуючи транспорт, погоду та популярність локацій; підбирає готелі, ресторани й визначні місця, схожі на ті, які користувач вже відвідував або шукав; надає миттєві поради, бронює квитки чи житло, відповідають на запитання 24/7; здійснює аналіз даних, щоб радити туристам найкращий час для відвідування локацій, уникати пікових годин і планувати подорож ефективніше. Google Travel, ChatGPT, TripAdvisor AI Trip Builder, Booking.com AI Planner – інструменти, що вже сьогодні використовують алгоритми для складання маршрутів та бронювань [41].

Відвідувачів веб-сайту Каунаського туристичного інформаційного центру (Каунас, Литва) вітає інноваційний чат-бот на базі штучного інтелекту під назвою Cat. Цей віртуальний помічник пропонує персоналізовані відповіді на запитання про авіаквитки, готелі, пам'ятки та тури, покращуючи враження відвідувачів завдяки передовим технологіям штучного інтелекту. Що відрізняє Cat, так це його здатність персоналізувати рекомендації на основі індивідуальних інтересів, незалежно від того, чи шукають відвідувачі розваги, варіанти харчування, культурні пам'ятки чи приховані перлини. Розроблений литовськими підприємцями, чат-бот не лише збагачує користувацький досвід, але й значно зменшує навантаження на персонал Ка-

унаського туристичного інформаційного центру, обробляючи великий обсяг запитів з автоматизованою точністю [38].

Турин (Італія) впровадив передові технології для покращення своїх туристичних пропозицій, інтегруючи штучний інтелект, розширену реальність (XR) та зв'язок 5G у свій культурний ландшафт. Захопиви враження XR у музеях, таких як Палаццо Мадама, розроблені в рамках ініціатив, що фінансуються ЄС, таких як 5GTOURS та TRialsnet, пропонують новий спосіб взаємодії з культурною спадщиною. Крім того, проект ЄС «Convince» представив робота-гіда, а широко розповсюджені відкриті сцени, підключені до 5G, дозволили проводити спливаючі концерти за участю вуличних художників, що працюють на різних територіях. Ці інновації проклали шлях для метавсесвіту та інтегрованої культурної мережі XR у кількох музеях, посилюючи культурний досвід та створюючи динамічну атракцію, яка заохочує відвідувачів досліджувати більше багатой спадщини Турина [42].

6. Big Data

Технологія збору, обробки й аналізу величезних обсягів інформації, яка дозволяє приймати точні рішення. Використання Big Data дозволяє спостерігати за значною множиною змінних та, на основі наданої інформації, виявляти глобальні тренди та висновки щодо стратегії різних ситуацій [12]. Прикладами використання в туризмі є аналіз поведінки туристів (Google, TripAdvisor, соцмережі) – для розробки ефективних маршрутів і реклами; ціноутворення в реальному часі – платформи (Booking, Airbnb) коригують ціни залежно від попиту; управління потоками туристів. Це також допомагає локальному бізнесу краще розуміти цільову аудиторію.

Центр координації даних розумного міста Газіантепа (Туреччина) використовує великі дані та штучний інтелект для покращення управління містом та надання послуг. Розроблений для задоволення потреби в ефективному прийнятті рішень, він допомагає координувати реагування на громадські потреби, такі як туризм і транспорт, одночасно забезпечуючи швидкі дії з таких питань, як безпека або проблеми з дорожнім рухом. Центр збирає та надає дані в режимі реального часу про туристичні потоки, якість навколишнього середовища та управління ресурсами, забезпечуючи основу для обґрунтованого прийняття рішень та адаптаційних стратегій. Ці дані дозволяють місту вживати необхідних та негайних заходів. Центр дозволяє мешканцям та відвідувачам легко повідомляти

про проблеми та відстежувати прогрес, підвищуючи задоволеність та безпеку в місті [23].

Bis Lenz Travel Experience (Лахті, Фінляндія) – це цифрова платформа, яку використовує Visit Lahti - Lakeland Finland для відстеження та звітності про туристичну ефективність у регіоні. Вона була розроблена для надання точних даних у режимі реального часу про різні аспекти туризму, такі як кількість відвідувачів, кількість ночівель, ефективність соціальних мереж та маркетингових кампаній. Збираючи дані з кількох джерел, платформа дозволяє порівнювати місцеві показники з національними показниками. Платформа є загальнодоступною, надає ключову інформацію для місцевого бізнесу та зацікавлених сторін, а також заохочує співпрацю в туристичному секторі для покращення конкурентоспроможності та бізнес-середовища регіону [19].

У Лас-Пальмас-де-Гран-Канарія (Іспанія) впроваджено інноваційну систему управління пляжами, яка використовує технологію відеометрії для надання даних про заповненість пляжів, припливи та погодні умови в режимі реального часу. Ця ініціатива, спрямована на підвищення безпеки, зменшення перенаселеності та сприяння сталому туризму, приносить користь туристам, надаючи детальну інформацію через додаток LPA Beach, що дозволяє їм краще планувати свої відвідування пляжів. Вона також підтримує дослідження та управління навколишнім середовищем, надаючи цінні дані Університету Лас-Пальмас для вивчення еволюції пляжів та зміни клімату, одночасно покращуючи загальний досвід як для мешканців, так і для відвідувачів [18].

Місто Амстердам (Нідерланди) розробило власну CV/AI-систему *Public Eye*, що рахує людей на основі існуючих камер, прогнозує щільність і напрям руху для оперативного управління локаціями (у піки та під час подій) [40].

Місто Дубровник (Хорватія) розробило програму «Поважай місто» та анти-овертуризм. Пакет інструментів передбачає політику швартування круїзів, обмеження на одноденні екскурсії, прибирання нелегальних точок продажу, реорганізацію логістики в історичному центрі. Результат – зниження надмірних скупчень та кращий досвід відвідувачів і мешканців [29].

В Україні оператори зв'язку володіють потужними даними, які можна потенційно інтегрувати з туристичними системами (дані про пересування чи концентрацію користувачів). Vodafone Ukraine використовує Big Data-ана-

літику для профілювання абонентів: аналізує, що вони шукають онлайн, як використовують сервіси, щоб персоналізувати пропозиції [20].

Висновки. Проведені дослідження показали, що інноваційні технології відіграють ключову роль у підвищенні привабливості туристичних дестинацій у сучасних умовах. Впровадження цифрових рішень, smart-підходів, штучного інтелекту, аналітики великих даних та інструментів доповненої та віртуальної реальності дає можливість не лише розширити спектр туристичних послуг, але й підвищити їх якість, доступність та персоналізацію. Світовий досвід демонструє ефективність таких інновацій у залученні нових туристів, управлінні потоками відвідувачів та створенні унікального клієнтського досвіду.

Перспективи використання результатів дослідження. Проведене дослідження підтвер-

джує, що інноваційні технології є ключовим чинником підвищення привабливості туристичних дестинацій у сучасних умовах. Аналіз світового досвіду показав, що інновації можуть ефективно застосовуватись як у великих містах із розвинутою інфраструктурою, так і в менших дестинаціях, орієнтованих на культурну спадщину чи природний туризм. Для України отримані результати відкривають широкі перспективи. Таким чином, зарубіжний досвід може слугувати практичною основою для формування українських стратегій цифровізації туризму. Адаптація цих моделей з урахуванням місцевого контексту дозволить підвищити конкурентоспроможність українських туристичних дестинацій, забезпечити сталий розвиток галузі та інтегруватися в міжнародний туристичний простір.

Література:

1. Головчук Ю.О., Мороз С.Р., Цесьців Д.С. Управління туристичними дестинаціями: інноваційні маркетингові підходи / Проблеми сучасних трансформацій. Серія: Економіка та управління. № 5. 2022. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-12-02>
2. Гуцуляк Ю. М. Інноваційні технології в туризмі: віртуальна та доповнена реальність / Вісник Львівського університету. Серія географічна. 2022. Вип. 61. С. 139–145
3. Екскурсії. Онлайн бронювання. URL: <https://letme.travel/excursion/> (дата звернення 11.08.2025)
4. Мельник Н., Мельник А., Коцан Х. Інновації на ринку туристичних послуг як інструмент формування іміджу дестинації. Науковий вісник Чернівецького університету: Географія. Випуск 838, 2022. DOI: <https://doi.org/10.31861/geo.2022.838.20-27>
5. Музей Голодомору. URL: <https://holodomormuseum.org.ua/news-museji/vidteper-ekskursiia-muzeiem-holodomoru-dostupna-onlajn/> (дата звернення 15.08.2025)
6. Новий тренд: цифрові кочівники. Як з ними співпрацювати? / Медіаплатформа про роботу та життя. URL: <https://budni.robota.ua/hr/noviy-trend-tsifrovi-kochivniki-yak-z-nimi-spiivpratsyuvati> (дата звернення 06.07.2025)
7. Огієнко М. Розвиток регіональних туристичних ринків шляхом впровадження інновацій. Економічний простір. 2020. № 164. С. 152–159
8. Портал: експеримент. URL: <https://md-eksperiment.org/post/20250905-ukraine-wow-2-0-najpopuljarnisha-vystavka-znovu-na-vokzali> (дата звернення 06.07.2025)
9. Ратинський В., Шерстюк Р., Малярський О. Перспективи використання віртуальної та доповненої реальності для підприємств сфери послуг (на прикладі готельно-туристичного сегменту). Соціально-економічні проблеми і держава. 2024. Вип. 1 (30). С. 169–176
10. Сидорук А., Бортников Є. та Кириченко Н. Шляхи впровадження інновацій у регіональний розвиток туризму і гостинності. Економіка та суспільство, (40). 2022. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-62>
11. Сидорук А., Остапенко Л., Шугай Я. Створення бренду як засіб формування туристичної привабливості регіону. Економіка та суспільство Випуск 28, 2021. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-10>
12. Сталій розвиток у сфері туризму і рекреації: інноваційні технології та екологічні підходи. Лисюк Т. В., Семенюк О. Ю. економіка та суспільство. Випуск 73, 2025. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-28>
13. Технології в готельному бізнесі: що змінює індустрію гостинності вже сьогодні. URL: <https://tourexpo.com.ua/pro-nas/blog/tekhnolohiyi-v-hotelnomu-biznesi-shcho-zminyuuye-industriyu-hostynnosti-vzhe-sohodni> (дата звернення 10.07.2025)
14. ТОП-20 найкращих додатків для подорожей на IOS та Android. URL: <https://xo.ua/uk/blog/top-20-luchshih-prilozhenij-dlya-puteshestvij-na-ios-i-android/> (дата звернення 06.07.2025)
15. Тюріна Д. Мобільні додатки як сучасний інструмент інноваційного розвитку в сфері туризму. Економіка та суспільство. Випуск 68, 2024. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-91>
16. Хитра О., Палюх В. Особливості застосування інноваційних технологій у публічному управлінні туристичною дестинацією. Mechanism of an economic regulation. С.30-40. 2023. DOI: 10.32782/mer.2024.103.05
17. Чат-бот для туристичного агентства. URL: https://gerabot.com/simple_tourism (дата звернення 03.07.2025)
18. Azti. URL: <https://www.azti.es/en/las-palmas-de-gran-canaria-implements-aztis-kostasystem-technology/> (дата звернення 06.07.2025)
19. Bislenz. URL: <https://bislenz.com/insights/p/87940aaf-a476-449f-b224-222b63dd0c36> (дата звернення 19.09.2025)
20. Bookforum. URL: https://bookforum.ua/p/innovatsiyi-yaki-vzhe-zminyuyut-vashe-zhyttya?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 06.08.2025)
21. Comune di Genova. URL: <https://smart.comune.genova.it/geoportale> (дата звернення 06.07.2025)
22. Gaziantep go Turkiye. URL: <https://gaziantep.goturkiye.com/> (дата звернення 06.07.2025)
23. Gaziantep. URL: <https://akillikent.gaziantep.bel.tr/en/project/detail/data-coordination-center> (дата звернення 20.09.2025)
24. Interreg Europe. Charme. URL: <https://www.interregeurope.eu/charme> (дата звернення 06.08.2025)

25. Konya Smart Tourism App. URL: <https://www.konya.bel.tr/s/konya-smart-tourism-app> (дата звернення 06.07.2025)
26. Letscycle. URL: <https://letscycle.org/> (дата звернення 12.09.2025)
27. Loquis. Genova. URL: <https://www.loquis.com/it/loquis/488525/Genova> (дата звернення 10.08.2025)
28. Manzyuk V., Zaborovskyy V., Kopcha I. Technologies of virtual reality in the field of tourism. May 2024. *Uzhhorod National University Herald Series Law* 1(82):388-394. DOI:10.24144/2307-3322.2024.82.1.62
29. Project Dubrovnik Respect the City. Sustainable Tourism for a Sustainable World. URL: https://www.aivp.org/wp-content/uploads/2020/11/Project-Dubrovnik-Respect-the-City-compressed.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 12.09.2025)
30. Route 1st Invasion of Portugal. URL: <https://napoctep.eu/en/colibri-6896/> (дата звернення 06.07.2025)
31. Smart guide. Entdecken Sie die Schönheit von Braga. URL: <https://www.smart-guide.org/destinations/de/braga/> (дата звернення 05.08.2025)
32. Taş Bina. URL: <https://www.konya.bel.tr/hizmet-binalari-ve-sosyal-tesisler/tas-bina> (дата звернення 06.07.2025)
33. UN Tourism. Innovation. URL: <https://www.untourism.int/innovacion-transformacion-digital> (дата звернення 06.09.2025)
34. Urban SDG knowledge platform. Seoul Tourism Organization. URL: https://www.urbansdgplatform.org/profile/profile_caseView_detail.msc?no_case=598&utm_source=chatgpt.com (дата звернення 06.09.2025)
35. VIRTUAL GUIDE FOR SKOPJE OLD BAZAAR! URL: <https://rockproject.eu/news-details/299> (дата звернення 10.09.2025)
36. Visit Braga. URL: <https://visitbraga.travel/> (дата звернення 10.09.2025)
37. Visit Brussels. URL: <https://www.visit.brussels/en/> (дата звернення 08.09.2025)
38. Visit Kaunas. URL: <http://www.visit.kaunas.lt/> (дата звернення 11.07.2025)
39. Visitukraine. URL: https://visitukraine.today/de/blog/3574/accessible-city-lviv-has-created-a-map-with-barrier-free-institutions-and-places?srsltid=AfmBOoortz8Me9DopMoKN6_6KP0qUJBwoQCufclawwHPynaJYJzG7Wd (дата звернення 06.08.2025)
40. Why the City of Amsterdam developed its own crowd monitoring technology/ The UN agency for digital technologies. URL: https://www.itu.int/hub/2021/10/why-the-city-of-amsterdam-developed-its-own-crowd-monitoring-technology/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 10.08.2025)
41. 5 найкращих інструментів III для планування подорожей. URL: <https://www.unite.ai/uk/best-ai-tools-for-travel-planning/> (дата звернення 06.08.2025)
42. 5g ppp. URL: <https://5g-ppp.eu/5g-tours/> (дата звернення 06.07.2025)

References:

1. Holovchuk Yu.O., Moroz S.R., Tsesiv D.S. Upravlinnia turystychnymy destynatsiamy: innovatsiini marketynhovi pidkhody / Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: Ekonomika ta upravlinnia. № 5. 2022. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-12-02>
2. Hutsuliak Yu. M. Innovatsiini tekhnologii v turyzmi: virtualna ta dopovnena realnist / Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii: heohrafichna. 2022. Vyp. 61. S. 139–145
3. Ekskursii. Onlain broniuvannia. URL: <https://letme.travel/excursion/> (дата звернення 11.08.2025)
4. Melnyk N., Melnyk A., Kotsan Kh. Innovatsii na rynku turystychnykh posluh yak instrument formuvannia imidzhu destynatsii. Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu: Neohrafiia. Vypusk 838, 2022. DOI: <https://doi.org/10.31861/geo.2022.838.20-27>
5. Muzei Holodomoru. URL: <https://holodomormuseum.org.ua/news-museji/vidteper-ekskursiia-muzeiem-holodomoru-dostupna-onlajn/> (дата звернення 15.08.2025)
6. Novyi trend: tsyfrovi kochivnyky. Yak z nymy spivpratsiuvaty? / Mediaplatforma pro robotu ta zhyttia. URL: <https://budni.robota.ua/hr/noviy-trend-tsifrovi-kochivnyki-vak-z-nimi-spivpratsiyuvati> (дата звернення 06.07.2025)
7. Ohienko M. Rozvytok rehionalnykh turystychnykh rynkiv shliakhom vprovadzhenia innovatsii. Ekonomichniy prostir. 2020. № 164. S. 152–159
8. Portal: eksperyment. URL: <https://md-eksperiment.org/post/20250905-ukraine-wow-2-0-najpopuljarnisha-vystavka-znovu-na-vokzali> (дата звернення 06.07.2025)
9. Ratynskiy V., Sherstiuk R., Maliarskiy O. Perspektyvy vykorystannia virtualnoi ta dopovnoei realnosti dlia pidpriemstv sfery posluh (na prykladi hotelno-turystychnoho sehmentu). Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava. 2024. Vyp. 1 (30). S. 169-176
10. Sydoruk A., Bortnykov Ye. ta Kyrychenko N. Shliakhy vprovadzhenia innovatsii u rehionalnyi rozvytok turyzmu i hostynnosti. Ekonomika ta suspilstvo, (40). 2022. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-62>
11. Sydoruk N., Ostapenko L., Shuhai Ya. Stvorennia brendu yak zasib formuvannia turystychnoi pryvabyvosti rehionu. Ekonomika ta suspilstvo Vypusk 28, 2021. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-10>
12. Stalyi rozvytok u sferi turyzmu i rekreatsii: innovatsiini tekhnologii ta ekolohichni pidkhody. Lysiuk T. V., Semeniuk O. Yu. ekonomika ta suspilstvo. Vypusk 73, 2025. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-28>
13. Tekhnologii v hotelnomu biznesi: shcho zminiue industriiu hostynnosti vzhe sohodni. URL: <https://touexpo.com.ua/pro-nas/blog/tekhnologiyi-v-hotelnomu-biznesi-shcho-zminyuye-industriyu-hostynnosti-vzhe-sohodni> (дата звернення 10.07.2025)
14. TOP-20 naikrashchykh dodatkov dlia podorozhei na IOS ta Android. URL: <https://xo.ua/uk/blog/top-20-luchshih-prilozhenij-dlya-puteshestvij-na-ios-i-android/> (дата звернення 06.07.2025)
15. Tiurina D. Mobilni dodatky yak suchasnyi instrument innovatsiinoho rozvytku v sferi turyzmu. Ekonomika ta suspilstvo. Vypusk 68, 2024. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-91>
16. Khytra O., Paliukh V. Osoblyvosti zastosuvannia innovatsiinykh tekhnologii u publichnomu upravlinni turystychnoiu destynatsiiei. Mechanism of an economic regulation. S.30-40. 2023. DOI: 10.32782/mer.2024.103.05
17. Chat-bot dlia turystychnoho ahentstva. URL: https://gerabot.com/simple_tourism (дата звернення 03.07.2025)
18. Azti. URL: <https://www.azti.es/en/las-palmas-de-gran-canaria-implements-aztis-kostasystem-technology/> (дата звернення 06.07.2025)
19. Bislenz. URL: <https://bislenz.com/insights/p/87940aaf-a476-449f-b224-222b63dd0c36> (дата звернення 19.09.2025)
20. Bookforum. URL: https://bookforum.ua/p/innovatsiyi-yaki-vzhe-zminyuyut-vashe-zhyttya?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 06.08.2025)
21. Comune di Genova. URL: <https://smart.comune.genova.it/geoportale> (дата звернення 06.07.2025)

22. Gaziantep go Turkiye. URL: <https://gaziantep.goturkiye.com/> (data zvernennia 06.07.2025)
23. Gaziantep. URL: <https://akillikent.gaziantep.bel.tr/en/project/detail/data-coordination-center> (data zvernennia 20.09.2025)
24. Interreg Europe. Charme. URL: <https://www.interregeurope.eu/charme> (data zvernennia 06.08.2025)
25. Konya Smart Tourism App. URL: <https://www.konya.bel.tr/s/konya-smart-tourism-app> (data zvernennia 06.07.2025)
26. Letscycle. URL: <https://letscycle.org/> (data zvernennia 12.09.2025)
27. Loquis. Genova. URL: <https://www.loquis.com/it/loquis/488525/Genova> (data zvernennia 10.08.2025)
28. Manzyuk V., Zaborovskyy V., Kopcha I.. Technologies of virtual reality in the field of tourism. May 2024. Uzhhorod National University Herald Series Law 1(82):388-394. DOI:10.24144/2307-3322.2024.82.1.62
29. Project Dubrovnik Respect the City. Sustainable Tourism for a Sustainable World. URL: https://www.aivp.org/wp-content/uploads/2020/11/Project-Dubrovnik-Respect-the-City_compressed.pdf?utm_source=chatgpt.com (data zvernennia 12.09.2025)
30. Route 1st Invasion of Portugal. URL: <https://napoetep.eu/en/colibri-6896/> (data zvernennia 06.07.2025)
31. Smart guide. Entdecken Sie die Schönheit von Braga. URL: <https://www.smart-guide.org/destinations/de/braga/> (data zvernennia 05.08.2025)
32. Taş Bina. URL: <https://www.konya.bel.tr/hizmet-binalari-ve-sosyal-tesisler/tas-bina> (data zvernennia 06.07.2025)
33. UN Tourism. Innovation. URL: <https://www.untourism.int/innovacion-transformacion-digital>
34. Urban SDG knowledge platform. Seoul Tourism Organization. URL: https://www.urbansdgplatform.org/profile/profile_caseView_detail.msc?no_case=598&utm_source=chatgpt.com (data zvernennia 06.09.2025)
35. VIRTUAL GUIDE FOR SKOPJE OLD BAZAAR! URL: <https://rockproject.eu/news-details/299> (data zvernennia 10.09.2025)
36. Visit Braga. URL: <https://visitbraga.travel/> (data zvernennia 10.09.2025)
37. Visit Brussels. URL: <https://www.visit.brussels/en/> (data zvernennia 08.09.2025)
38. Visit Kaunas. URL: <http://www.visit.kaunas.lt/> (data zvernennia 11.07.2025)
39. Visitukraine. URL: https://visitukraine.today/de/blog/3574/accessible-city-lviv-has-created-a-map-with-barrier-free-institutions-and-places?srsId=AfmBOorcntz8Me9DopMoKN6_6KP0qUJBwoQCufclawwHPynaJYJzG7Wd (data zvernennia 06.08.2025)
40. Why the City of Amsterdam developed its own crowd monitoring technology/ The UN agency for digital technologies. URL: https://www.itu.int/hub/2021/10/why-the-city-of-amsterdam-developed-its-own-crowd-monitoring-technology/?utm_source=chatgpt.com (data zvernennia 10.08.2025)
41. 5 naikrashchykh instrumentiv ShI dlia planuvannia podorozhei. URL: <https://www.unite.ai/uk/best-ai-tools-for-travel-planning/> (data zvernennia 06.08.2025)
42. 5g ppp. URL: <https://5g-ppp.eu/5g-tours/> (data zvernennia 06.07.2025)

Надійшла до редакції 15.10.2025 р.

Прийнята до друку 18.11.2025 р.

Опублікована 29.12.2025 р.

